

Welzijn in Amersfoort 2010-2015

Visie op welzijnswerk in Amersfoort

Stad met een hart

Inhoudsopgave

	Voorwoord	1
	Samenvatting	2
1	Inleiding	6
1.1	Wat willen we met deze visie?	6
1.2	Voorwaarden voor het welzijn van mensen	6
1.3	Aanleidingen	6
2	Op een nieuwe manier werken aan welzijn	10
2.1	Terugkijken	10
2.2	Vooruitkijken	11
2.2.1	Wie vragen onze aandacht? Prioritering van doelgroepen	11
2.2.2	Wie zijn de spelers in het veld?	13
2.2.3	De verschillende rollen	14
2.2.4	Wat zijn de plekken met hun functies en activiteiten voor welzijnswerk?	16
2.3	Wat willen we bereiken en waar staan we over maximaal 5 jaar?	19
3	Uitwerkingsagenda en uitwerkingsproces:	
	Hoe gaan we onze visie op Welzijn in Amersfoort vormgeven in de praktijk?	21
3.1	Uitgangspunten	21
3.2	Uitwerkingsagenda	21
3.3	Uitwerkingsproces	23

Deze visie is tot stand gekomen in samenwerking met Bureau Radar Advies.
De illustraties zijn getekend door Maarten Wolterink.

Voorwoord

Welzijn gaat over hoe het met je gaat, hoe je je voelt. Belangrijk is hoe goed je familie- en vriendenrelaties zijn, of je prettig woont in een fijne buurt, of je je veilig voelt, of je werk hebt of een opleiding, en of jij en je kinderen zinvolle en leuke dingen te doen hebben.

Vanuit dit brede begrip van welzijn is het daarom logisch om naast de van oudsher bekende welzijnsorganisaties, zoals SWA en De Kamers, voortaan ook andere organisaties te betrekken bij het welzijnswerk in Amersfoort. Hierbij kan gedacht worden aan sportclubs en culturele organisaties, maar ook aan speeltuinverenigingen of scholen. Kort geleden was ik op bezoek bij scoutingvereniging Sint Anfridus. Wat ik daar zag en hoorde interesseerde me zeer. Bij scouting leren kinderen samen te werken, nieuwe ervaringen op te doen en respect te hebben voor elkaar en de natuur. Scouting levert daarmee een geweldige bijdrage aan de toekomst van veel kinderen. Ik heb met de besturen van scouting afgesproken dat we gaan bekijken of scouting voor veel meer kinderen wat kan betekenen. Scouting als welzijnsorganisatie. Dat is *anders*.

Als meer maatwerk geleverd kan worden, door meer organisaties meer gericht te betrekken bij het welzijnswerk, is het resultaat beter. Daarvan ben ik overtuigd. Het jongerenwerk alleen krijgt bijvoorbeeld niet altijd vat op overlastgevende jeugd. In combinatie met bijvoorbeeld voetbalverenigingen kunnen deze jongeren beter geholpen worden hun talenten te leren ontdekken. Deze mogelijkheden worden nu bijvoorbeeld verkend met ASC Nieuwland. Dat is *beter*.

Extra inzet van andere organisaties, zoals de voetbalclub of de scoutingvereniging, kost geld. Als dat een bijdrage levert aan een beter welzijn van de Amersfoortse inwoners, dan moeten we dat niet laten. Maar wel voor hetzelfde budget. Door efficiënt gebruik te maken van gebouwen en van menskracht. Door slim gebruik te maken van de kwaliteiten van derden. Door meer gebruik te maken van elkaars locatie. Als twee verenigingen voortaan gebruik maken van één locatie, delen ze de huisvestingslasten en houden we geld over. Mogelijk ontstaat door dit dubbelgebruik ook meer ontmoeting, van mensen die elkaar daarvoor niet ontmoeten. En dat is *slimmer*.

Deze visie geeft een aanzet tot een nieuwe en brede kijk op welzijnswerk in Amersfoort: *Welzijn* in Amersfoort!

Amersfoort, januari 2010

Gert Boeve,

wethouder voor jeugd en welzijn

Samenvatting

In ons Wmo-beleid, vastgelegd in het beleidskader 'Amersfoort Ondersteunt 2008-2011', hebben we de kaders vastgesteld voor het stimuleren van een samenleving waarin alle Amersfoorters op gelijkwaardige wijze kunnen meedoen. De geactualiseerde visie 'Welzijn in Amersfoort 2010-2015' is een verdere uitwerking van dit beleidskader en gaat in op de rol en de bijdrage van welzijnswerk. Via gerichte inzet van het welzijnswerk willen we eraan bijdragen dat onze bewoners aan de samenleving kunnen meedoen en zich daar 'wel' bij voelen.

Met onze visie 'Welzijn in Amersfoort' willen we komen tot een andere, slimmere en vooral betere inzet van onze middelen voor welzijnswerk in onze stad. De aanleiding daarvoor is om te beginnen inhoudelijk: we vinden dat in onze stad – naast de bekende welzijnsorganisaties – veel meer organisaties en initiatieven zijn die bijdragen aan het welzijn van onze inwoners. Deze willen wij voortaan hierin betrekken. Ook willen we komen tot veel meer samenhang en afstemming in het totale aanbod van welzijnsactiviteiten en accommodaties en daarbij ook meer recht doen aan het eigen initiatief van individuele of groepen inwoners. Daarbij hechten we belang aan flexibiliteit en maatwerk als het gaat om de inzet van de middelen voor welzijnswerk. Hierdoor kunnen we sneller inspelen op veranderende vraagstukken in de stad en de wijk. De samenleving vraagt om op een andere manier te kijken naar het vormgeven van het welzijnswerk met al haar spelers. We moeten als gemeente zoeken naar andere vormen van steun aan kwetsbare groepen en het stimuleren van betrokkenheid van initiatiefrijke burgers. Daarbij willen we de beschikbare middelen (activiteiten, functies, maar ook gebouwen) anders, beter en/of slimmer inzetten. Bij activiteiten en functies denken we aan bijvoorbeeld het bundelen van deze, waardoor het aanbod centraler en daarmee beter kan worden aangeboden. Dit kan betekenen dat er minder plekken nodig zijn et cetera. De context waarin we deze veranderingen willen inzetten is die van een teruglopend gemeentelijk budget voor welzijnswerk en van een verschuiving van verantwoordelijkheden voor kwetsbare groepen van rijk naar gemeente in het kader van de bezuinigingen op de Awbz. We vinden het belangrijk dat we met deze visie op het welzijnswerk – ook in deze context – de komende jaren vooruit kunnen. Met deze visie beschikken wij over de uitgangspunten om de komende jaren prioriteiten te stellen bij de inzet van de beschikbare middelen voor welzijnswerk in de stad en in de verschillende wijken.

Wij zijn niet verantwoordelijk voor het welzijn van mensen. Wél zijn wij verantwoordelijk voor de hiervoor stimulerende voorwaarden. Wij zijn aanspreekbaar op de aanwezigheid van een adequate (fysieke en sociale) infrastructuur waarop initiatief, participatie en welzijn kan gedijen. Deze visie heeft betrekking op deze infrastructuur en is daarmee een visie op welzijnswerk.

Wat is welzijn?

Welzijn betekent dat een mens zich wel bevindt, zich prettig en gelukkig voelt. Voor een belangrijk deel is de eigen privéomgeving van mensen hierbij bepalend en de relaties die mensen hebben met familie, vrienden, burens en collega's. Zoals gesteld gaan we als gemeente niet direct over dit domein. Er zijn echter voorwaarden waar aan voldaan moet worden om welzijn te ervaren en er zijn belemmeringen die welbevinden kunnen remmen. Als gemeente nemen we hierin onze rol. We willen de uitvoerende partijen stimuleren en in stelling brengen om bij te dragen aan deze voorwaarden.

Als we spreken over 'welzijnswerk' gaat het om het brede palet van activiteiten, voorzieningen en functies die bijdragen aan het welbevinden van onze inwoners. Onder welzijnsorganisaties verstaan we in deze visie alle partijen die deze activiteiten, voorzieningen en functies aanbieden op de gebieden van welzijn, jeugd, sport, cultuur, zorg en onderwijs.

Welzijn in Amersfoort: veel gaat goed - visie op welzijnswerk toch herzien

Veel gaat goed in Amersfoort, ook vanuit welzijns perspectief. Amersfoort scoort hoog op allerlei sociale indexen. We zijn een welvarende stad met een jonge en hoog opgeleide bevolking. Amersfoort is een stad waar mensen graag wonen en waarin veel mensen als vrijwilliger actief zijn. Dit ook mede dankzij de bijdrage van tal van maatschappelijke instellingen aan het welzijn van onze inwoners. Toch vinden we het nodig om onze visie op het welzijnswerk te herzien, omdat we denken dat het slimmer, beter en efficiënter kan. Daarbij gaat het om: prioritering van doelgroepen, de rollen en de spelers in het veld en de plekken voor het welzijnswerk in de wijk.

Wie vragen onze aandacht? Kwetsbare en initiatiefrijke bewoners

Tot nu toe is het welzijnswerk een brede voorziening voor alle bewoners van onze stad. In de toekomst willen we veel duidelijker differentiëren: het welzijnswerk richt zich primair op twee groepen: het ondersteunen van kwetsbare inwoners en het faciliteren van initiatiefrijke inwoners. Ook in het jongerenwerk spreken we voortaan over het ondersteunen van kwetsbare en het faciliteren van initiatiefrijke jongeren.

Wie zijn de spelers? Welzijnsorganisaties en andere niet gesubsidieerde instellingen

De nadruk ligt nu op de bestaande welzijnsorganisaties als we het hebben over de aanbieders van welzijnswerk, het ouderenwerk en het jongerenwerk. We willen daar echter anders naar kijken. Er zijn ook andere formele en informele aanbieders van activiteiten, voorzieningen en functies die bijdragen aan het welzijn van onze inwoners, van sportverenigingen tot groepen van initiatiefrijke bewoners. Er zijn dus op het welzijnsterrein veel partijen die een rol spelen: de spelers.

Wie vervult welke rol? Verbinden en signaleren als sociaal makelaar en coördineren en de regie op verbinden

De samenwerking en afstemming tussen al deze partijen in de stad willen we versterken. Een overzicht is nodig van wat er in de wijk door alle partijen (gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd) wordt aangeboden aan activiteiten, voorzieningen en functies en wat er speelt in de wijk. Daarbij zien we verschillende rollen voor ieder van deze partijen. Alle partijen hebben een actieve netwerkfunctie, het leggen van verbindingen tussen organisaties, activiteiten, voorzieningen en bewoners. Kortom zij vervullen de rol van sociaal makelaar.

Om de sociaal makelaar goed te kunnen laten functioneren is coördinatie nodig, een spelverdelingsproces. De gemeente treedt op als coördinator. Wij brengen samen met deze organisaties op wijkniveau het aanbod (gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd aanbod = de sociale kaart) en de vraag in de wijk (de sociale agenda) in beeld, signaleren overlap of witte vlekken in het aanbod en brengen waar nodig de juiste spelers bij elkaar. In samenspraak met de spelers van het welzijnswerk stellen we de agenda op van sociale vraagstukken in de wijk en de prioriteiten voor de inzet van welzijnswerk.

Welke plekken hebben we? Dynamische inzet van voorzieningen en buitenruimten

We zien werken op wijkniveau als een grondslag voor ons welzijnsbeleid. We blijven streven naar bruisende wijken. We vinden het belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Er zijn tal van voorzieningen (maatschappelijke accommodaties van zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde organisaties) in de wijk, bijvoorbeeld sportvoorzieningen, brede scholen en ouderensteunpunten die ruimte bieden voor ontmoeting. We gaan de komende jaren sturen op minder inzet van welzijnsbudgetten voor voorzieningen (in stenen). Hier ligt een uitdaging voor het welzijnswerk, het jongerenwerk, het ouderenwerk en de vele andere aanbieders van accommodaties.

Streefbeeld over maximaal 5 jaar

Hieronder is als streefbeeld puntsgewijs aangegeven wat we over maximaal vijf jaar minimaal bereikt willen hebben. Het zal duidelijk zijn dat lang niet alles vijf jaar hoeft te duren. We gaan er voorsnog van uit dat we niet in alle wijken tegelijkertijd starten (gefaseerde invoering). In die wijken waar we starten zullen de punten 1 en 2 op korte termijn gerealiseerd kunnen zijn. Ook aan uitwerken van de verschillende rollen binnen het jongerenwerk (punt 7) zal op korte termijn vorm gegeven kunnen worden. De realisatie van de overige punten heeft een wat langere adem nodig.

- 1** Binnen 2 jaar is er in iedere wijk een team gevormd bestaande uit professionals onder regie van de gemeente die in beeld brengen / hebben wat het aanbod is (activiteiten, functies en gebouwen en het gebruik hiervan) voor zowel de formele als de informele aanbieder en de vraag. *Korte termijn resultaat (2 jaar).*
- 2** Over 1 jaar is er een sociale kaart en binnen 2 jaar is er een sociale agenda per wijk beschikbaar op basis waarvan de gemeente na weging op wijk en stedelijk niveau de benodigde inzet van het welzijnswerk per wijk kan toewijzen. *De sociale kaart is een korte termijn resultaat (resultaat binnen 1 jaar in die wijken waar gestart wordt) en de sociale agenda volgt hierna (verwacht resultaat na 1 tot 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*
- 3** Over 1 jaar zijn de verschillende rollen van het jongerenwerk helder en zijn allianties aangegaan met andere spelers. *Resultaat rollen korte termijn (resultaat binnen 1 jaar) en het aangaan van allianties gefaseerd.*

- 4 Het streven is dat na 2 jaar 85% van de ruimten in de op dat moment bestaande gemeentelijke gebouwen (wijkcentra) gebruikt wordt door gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde organisaties en instellingen. De overige 15% van de ruimten is nodig om ad hoc vragen op te vangen. Deze organisaties hebben voorrang op eventuele commerciële partijen. De wijkcentra functioneren volgens een van tevoren vastgesteld concept (maatwerk). *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat na 1 tot 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*
- 5 Er is een systeem ontwikkeld voor een anders, beter en/of slimmer gebruik van de gebouwen en functies in een wijk. *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat over 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*
- 6 Na verkenning van verschillende toe te passen meetinstrumenten, wordt een meetinstrument gekozen en toegepast. *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat over 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*
- 7 Beschikt iedere wijk over een centrale ontmoetingsplek(en), kloppend(e) hart(en). Dit kan zijn vanuit een gesubsidieerde voorziening, maar ook vanuit een niet-gesubsidieerde voorziening. Afhankelijk van de wijk kan dit een kleine huiskamer zijn of vanuit een multifunctionele accommodatie.
- 8 Worden de jongerencentra volgens een van tevoren vastgestelde visie ingezet voor de wijk en stad voor kwetsbare en / of initiatiefrijke burgers. *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat over 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*

Hoe gaan we het aanpakken? Uitwerkingsagenda en uitwerkingsproces

We besluiten de visie met een agenda van uitwerkingsvraagstukken en een uitwerkingsproces. Centraal daarbij is dat we onze middelen (geld, mensen en accommodaties) anders, beter en slimmer willen inzetten om onze doelen te bereiken en dat we komen tot meer flexibiliteit en maatwerk in de aanpak van de - steeds veranderende - sociale vraagstukken.

Na vaststelling van de visie door de Raad, wordt de uitwerkingsagenda ter hand genomen. Wij hanteren in dit uitwerkingsproces 3 stappen:

- Stap 1: Start uitwerkingsagenda en benoemen trekkers
- Stap 2: De uitwerking van de agenda
- Stap 3: Implementatie

1 Inleiding

1.1 Wat willen we met deze visie?

In ons Wmo-beleidskader 'Amersfoort Ondersteunt 2008-2011', hebben we de kaders vastgesteld voor het stimuleren van een samenleving waarin alle Amersfoorters op gelijkwaardige wijze kunnen meedoen. De visie op de inzet van het welzijnswerk 'Welzijn in Amersfoort 2010-2015' is een verdere uitwerking van dit beleidskader en gaat in op de bijdrage en een andere inzet van welzijnswerk. We werken uit welke spelers daarbij een rol spelen en hoe we de beschikbare middelen (geld, mensen en accommodaties) anders, beter en slimmer kunnen inzetten. Via gerichte inzet van het welzijnswerk willen we eraan bijdragen dat onze bewoners aan de samenleving kunnen meedoen en zich daar 'wel' bij voelen.

Er zijn voorwaarden waar aan voldaan moet worden om welzijn te ervaren en er zijn belemmeringen die welbevinden kunnen remmen. Als gemeente Amersfoort nemen we hierin onze rol. We willen de uitvoerende partijen stimuleren en in stelling brengen om bij te dragen aan deze voorwaarden. Het gaat er hierbij ook om wijkbewoners in staat te stellen om zichzelf en anderen vooruit te helpen.

Welzijn betekent dat een mens zich wel bevindt, zich prettig en gelukkig voelt. Voor een belangrijk deel is de eigen privéomgeving van mensen hierbij bepalend en de relaties die mensen hebben met familie, vrienden, burens en collega's. Over dit domein gaan we als gemeente niet. Wij zijn niet verantwoordelijk voor het welzijn van mensen. Wij zijn verantwoordelijk voor de hiervoor stimulerende voorwaarden. Wij zijn dus aanspreekbaar op de aanwezigheid van een adequate (fysieke en sociale) infrastructuur waarop initiatief, participatie en welzijn kan gedijen. Deze visie heeft betrekking op deze infrastructuur en is daarmee een geactualiseerde visie op welzijnswerk.

Als we in deze visie spreken over 'welzijnswerk' gaat het om het brede palet aan activiteiten, voorzieningen en functies die bijdragen aan het welbevinden van onze inwoners. Onder welzijnsorganisaties verstaan we vervolgens alle partijen die deze activiteiten, voorzieningen en functies aanbieden op de gebieden van welzijn, jeugd, sport, cultuur, zorg en onderwijs.

1.2 Voorwaarden voor het welzijn van mensen

Wij zien vijf voorwaarden die kunnen bijdragen aan het welzijn van mensen.

Zelfredzaamheid

De eerste voorwaarde is dat onze bewoners zelfredzaam zijn in de samenleving en daardoor zelf keuzes kunnen maken over hoe ze meedoen aan de samenleving en in staat zijn eigen initiatieven te nemen en zich mede verantwoordelijk te voelen. Pas als een bewoner de mogelijkheid heeft om zelf te bepalen waar hij of zij zich goed bij voelt en de mogelijkheid heeft om mee te doen aan de samenleving en te verkennen waar hij of zij goed in is, wat bij iemand past, waar iemand zich tevreden mee voelt, pas dan hebben we een samenleving waar veel mensen zich wel in kunnen bevinden.

Beschikbaarheid sociale netwerken

Een tweede voorwaarde voor het beleven van welzijn is het hebben van een netwerk van familie, vrienden, kennissen, collega's enzovoorts. Deze sociale netwerken zijn van cruciaal belang voor de zelfredzaamheid, ontplooiing, aandacht en steun aan de bewoners. Maar sociale netwerken zijn breder van belang: voor het maken van keuzes over opleiding en beroep, als opstap bij het vinden van werk, voor het samen doen van sport of gewoon om je prettig te voelen in gezelschap van anderen. En naast familie en vrienden beschikken we in Amersfoort over veel mensen die 'zomaar' als vrijwilligers andere mensen willen helpen en samen sociale netwerken vormen om met elkaar activiteiten te organiseren en te ondernemen, waar ze plezier aan beleven. Ook deze vrijwilligers zijn van grote waarde; dat kunnen we niet genoeg benadrukken.

Beschikbaarheid collectieve voorzieningen

De derde voorwaarde is dat we in Amersfoort beschikken over een breed palet aan voorzieningen om bewoners te ondersteunen in hun zelfredzaamheid en participatie in de samenleving. We hebben scholen om te kwalificeren voor een zelfstandig beroep en voor het zorgen van een eigen inkomen; de sociale dienst voor inkomensondersteuning en (arbeids)participatie; het UWV WERKbedrijf om mensen te bemiddelen naar werk; huisartsen voor directe medische zorg; sport- en cultuurvoorzieningen voor vrijetijdsbesteding; wijkaccommodaties en ouderensteunpunten voor ontmoeting en jongerencentra voor ontmoeting, signalering en talentontwikkeling et cetera. Al deze voorzieningen en projecten bieden samen een extra steun om zelfredzaamheid te versterken of sociale contacten te verbreden.

Leefbare woonomgeving

Een vierde voorwaarde is dat bewoners kunnen beschikken over een leefbare woonomgeving. Vaak wordt gesproken over schoon, heel, veilig. Ook de waarde van een aantrekkelijke groene leefomgeving is evident, bijvoorbeeld om in te spelen. Vanuit de welzijnsvisie voegen we daar de termen sociaal en betrokken aan toe. Leefbaar betekent ook dat er op buurtniveau een sfeer is waarin mensen elkaar durven aan te spreken, respectvol en betrokken met elkaar omgaan en er een balans bestaat tussen tolerantie en eigen verantwoordelijkheid voor de buurt en de burens.

Individuele en/of groepsondersteuning

Een vijfde voorwaarde is dat de bewoners toegang hebben tot individuele ondersteuning op maat, als zij dat vanwege beperkingen nodig hebben of omdat het algemene voorzieningennetwerk in een gemeente hen onvoldoende kan ondersteunen. In die gevallen is er, indien dat blijkt uit een indicatiestelling, professionele ondersteuning voorhanden door daarvoor opgeleide medewerkers. Naast deze individuele ondersteuning wordt er ook groepsondersteuning geboden met of zonder indicatie.

1.3 Aanleidingen

Er zijn verscheidene aanleidingen voor de gemeente Amersfoort om een geactualiseerde visie op welzijnswerk te ontwikkelen.

Landelijke aanleidingen

De afgelopen jaren zijn onder meer de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet inburgering (Wi) ingevoerd. Een belangrijke recente ontwikkeling is de bezuiniging die het Rijk doorvoert op de Awbz. Het uitgebreide stelsel aan specifieke en vaak kostbare individuele voorzieningen voor de kwetsbare groepen in onze samenleving wordt door het Rijk ingeperkt. Daarmee komt de verantwoordelijkheid voor deze groepen meer en meer op de schouders van de gemeente te liggen.

Amersfoortse aanleidingen

De uitvoering van het Amersfoortse Wmo-beleidskader 'Amersfoort Ondersteunt 2008-2011', de verbreding heroverweging wijkaccommodaties, de benodigde herziening van het jongerenwerk en de ontwikkelingen in de Awbz, vragen om een verdere uitwerking waarop wij welzijnswerk in Amersfoort willen inzetten en daarmee ook waar nodig een andere inzet van de welzijnsfuncties.

De Wmo

Het Wmo-beleidskader heeft vier kernopgaven: het bevorderen van zelfstandigheid en zelfredzaamheid van mensen; het versterken van de sociale samenhang in wijken; mensen langer in hun omgeving laten wonen; en het bieden van een vangnet voor specifieke, kwetsbare groepen. Ondanks dat in de praktijk vaak veel aandacht uitgaat naar de gemeentelijke nieuwe taken zoals de hulp bij het huishouden is de Wmo echter vooral een participatiewet: meedoen staat voorop. Dit vraagt van de gemeente een rol in het creëren van de voorwaarden waaronder bewoners kunnen meedoen en daarmee een visie op hoe we welzijnswerk willen inzetten.

Verbreding heroverweging wijkaccommodaties

In het Wmo-beleidskader is aangegeven dat we de wijkcentra gaan heroverwegen.

Tijdens deze uitwerking in 2008 constateerden wij dat er drie ontwikkelingen waren die om verbreding van de heroverweging wijkaccommodaties vroegen, te weten:

- 1 de mogelijke verbreding van het Wmo-zorgloket, de lichte loketfunctie op wijkniveau;
- 2 de decentralisatie van de front-office van Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG);
- 3 het benutten van de wijkaccommodatie als cultureel ankerpunt.

Daarom zijn we in januari 2009 in drie wijken gestart met de pilot 'verbreding heroverweging wijkaccommodaties', waar de bovengenoemde ontwikkelingen onderdeel van uitmaken. De belangrijkste observatie uit de pilot verbreding heroverweging wijkaccommodaties tot nu toe is, dat (welzijns) voorzieningen en activiteiten anders, beter en slimmer ingezet kunnen worden. In de ene wijk lijkt het erop dat we met minder locaties een effectievere en efficiëntere benutting van de voorzieningen bereiken. In de andere wijk is anders, beter en slimmer een bundeling van activiteiten of een andere inzet van de welzijnsfuncties. Hierbij wordt de rol van andere maatschappelijke accommodaties en functies betrokken. Een goede bundeling van functies in een wijkaccommodatie levert het gewenste 'sociaal kloppend hart' in de wijken en een effectiever gebruik op. Hierdoor kunnen de ontmoetings-, ondersteunings- en informatie- en adviesfuncties in de wijken versterkt worden.

Gedurende het traject van de pilot werd de vraag opgeroepen, wat het welzijnswerk kan bijdragen aan ontmoeting in de wijk anders dan door het beheren van wijkcentra en het programmeren van activiteiten. Daarnaast constateren we dat ook andere spelers bijdragen aan het welzijn van de bewoners. Deze spelers zijn zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde instellingen bijvoorbeeld een kerk, een voetbalclub of een groep initiatiefrijke burgers. Wij willen hen in staat stellen om maximaal te presteren voor 'hun' wijk.

Herziening jongerenwerk

In ons jongerenwerk willen we, sterker dan tot nog toe, uitgaan van twee sporen. Het eerste spoor is gericht op kwetsbare jongeren. Langs dit spoor willen we, onder andere via snelle interventies, problemen bij jongeren voorkomen en oplossen. Denk daarbij aan het toeleiden van kwetsbare jongeren naar jeugdhulpverlening, onderwijs, arbeid en Jong Centraal. Het tweede spoor bestaat uit voorzieningen voor initiatiefrijke jongeren om te kunnen participeren, vaardigheden te ontwikkelen, elkaar te kunnen ontmoeten, netwerken op te bouwen en zich creatief te ontplooien. In de verdere uitwerking zullen we deze twee sporen voor het jongerenwerk vormgeven.

Ontwikkelingen Awbz

Het Rijk bezuinigt op de Awbz. Het uitgebreide stelsel aan specifieke en vaak kostbare individuele voorzieningen voor de kwetsbare groepen in onze samenleving wordt door het Rijk ingeperkt. Denk daarbij aan de activerende en ondersteunende begeleiding, dagopvang en dagbesteding voor bijvoorbeeld multiprobleemgezinnen, voor bepaalde groepen mensen met een psychische of lichamelijke beperking en voor de OGGZ-doelgroepen. Daarmee komt de verantwoordelijkheid voor deze groepen meer en meer op de schouders van de gemeente te liggen. Voor het uitvoeren van deze opdracht krijgt de gemeente slechts zeer beperkt aanvullende middelen vanuit het Rijk. De vraag is op welke wijze de gemeente samen met de andere partijen, uitgaande van deze beperkte aanvullende middelen, op een goede wijze kan zorgdragen voor het welbevinden van de kwetsbare bewoners.

Anders, Beter en Slimmer

De hierboven beschreven ontwikkelingen vragen om op een andere manier te kijken naar het vormgeven van het welzijnswerk met al haar spelers. We moeten als gemeente zoeken naar andere vormen van steun aan kwetsbare groepen en het stimuleren van betrokkenheid van initiatiefrijke burgers. Daarbij willen we de beschikbare middelen (activiteiten, functies, maar ook gebouwen) anders, beter en/of slimmer inzetten. Door bijvoorbeeld meer collectieve, preventieve en informele ondersteuning rond kwetsbare inwoners te organiseren, willen we duurdere individuele vormen van ondersteuning en zorg voorkomen. De uitgangspunten in deze visie moeten kort gezegd leiden tot een andere, betere en slimmere inzet van welzijnswerk en tot meer flexibiliteit en maatwerk om in te kunnen spelen op de steeds veranderende sociale vraagstukken.

In de context van de naar verwachting teruglopende gemeentelijke middelen, moeten de uitgangspunten van deze visie voor ons het kader bieden om de komende jaren prioriteiten te stellen bij de inzet van de beschikbare middelen voor welzijnswerk. Daarbij gaat het om het stellen van prioriteiten over de inzet van verschillende middelen en vormen van welzijnswerk, maar ook over het stellen van prioriteiten in de mate van inzet in de verschillende wijken.

2 Op een nieuwe manier werken aan welzijn

We vinden het belangrijk om aan te geven dat, terugkijkend op de afgelopen jaren, er veel goed gaat in Amersfoort. Amersfoort scoort hoog op allerlei sociale indexen. Amersfoort is een stad waar mensen graag wonen en dat zeker ook door de bijdrage van de uitvoerende instellingen aan het welzijn van onze inwoners. Welzijnsorganisaties, zijnde ook maatschappelijke organisaties, zijn een belangrijke samenwerkingspartner voor gemeente en bedrijven. Ze brengen kennis en expertise mee over het wel en wee van de inwoners van Amersfoort. Toch vinden we het nodig om op een nieuwe manier aan het welzijn van onze inwoners te werken. We denken dat het slimmer, beter en efficiënter kan. Daarbij gaat het om: prioritering van doelgroepen, de rollen en de spelers in het welzijnsveld en de plekken voor het welzijnswerk in de wijk.

2.1 Terugkijken op het vorige beleidskader 'Samen leven in Welzijn 2002-2006'

In het vorige beleidskader 'Samen leven in welzijn 2002 – 2006' lag het accent op twee zaken: het leveren van een bijdrage aan het aanbod aan vrijetijdsbesteding en aan het inzetten van een interventieprogramma. De uitvoerders van het welzijnsbeleid zijn in 'Samen leven in welzijn' de welzijnsorganisaties SWA en later ook De Kamers voor Vathorst en Versa voor het jongerenwerk in Vathorst. Dit zijn in onze nieuwe visie niet meer de enige spelers (zie verder 2.2). Naast deze accenten stelde het beleidskader dat het beschikbaar stellen en beheren van wijkcentra een belangrijke taak is van het welzijnswerk.

Het leveren van een bijdrage aan het aanbod aan vrijetijdsbesteding voor bewoners

Uitgangspunt in 'Samen leven in welzijn' was dat het welzijnswerk een belangrijke rol speelt bij het opbouwen van een samenleving waarin mensen elkaar kennen en wat ze voor elkaar, en voor de buurt waarin ze wonen, willen betekenen. De welzijnsorganisaties stellen hiervoor accommodaties beschikbaar, brengen bewoners met elkaar in contact en ondersteunen actieve bewoners bij het organiseren van activiteiten. Wat dat betreft ligt het welzijnswerk in 'Samen leven in welzijn' in het verlengde van bijvoorbeeld het cultuur-, sport- en recreatiebeleid van de gemeente.

Het inzetten van het interventieprogramma

Het welzijnswerk heeft middelen om gericht voor kwetsbare groepen activiteiten in te zetten, om te zorgen dat deze groepen een betere aansluiting vinden bij de samenleving. Dat gebeurt voor een deel via reguliere activiteiten en voor een deel via projecten. Het welzijnswerk biedt laagdrempelige, collectieve voorzieningen aan voor met name kinderen, jongeren, ouderen en kwetsbare volwassenen. Deze voorzieningen zijn gericht op het in een veilige omgeving in contact brengen van mensen die elkaar tot steun kunnen zijn, het versterken van sociale en persoonlijke vaardigheden (waaronder talentontwikkeling) en het signaleren van problemen tijdens het opgroeien en ouder worden.

Deze twee accenten zijn nog steeds van kracht. Dat zien we ook terug in ons Wmo-beleid. Dit betekent dat het gaat om een geactualiseerde visie op het welzijnswerk waar we dieper ingaan op de bijdrage en een andere inzet van welzijnswerk.

2.2 Vooruitkijken

Bij het herzien van onze visie op het welzijnswerk denken we dat het slimmer, beter en efficiënter kan. Daarbij gaat het om: prioritering van doelgroepen, de rollen, spelers in het veld en de plekken voor het welzijnswerk.

2.2.1 Wie vragen onze aandacht? Prioritering van doelgroepen

Tot nu toe wordt het welzijnswerk geboden als een brede voorziening voor alle bewoners van onze stad. In de toekomst willen we veel duidelijker differentiëren: het welzijnswerk richt zich op de kwetsbare bewoners en op de initiatiefrijke bewoners.

Kwetsbare bewoners

Met de juiste vorm van ondersteuning kunnen mensen hun leven beter vormgeven en kunnen zij grip krijgen op hun eigen leven en invulling geven aan hun bestaan. Als het sociale netwerk rondom kwetsbare bewoners wordt versterkt, wordt mogelijk minder snel een beroep gedaan op geïndiceerde professionele zorg. Het gaat er hierbij om om aan de voorkant te investeren, zodat mensen kunnen meedoen en niet buiten de boot (dreigen) te vallen. Door de inzet van bijvoorbeeld het ambulante jongerenwerk wordt afglijden voorkomen en dus werkt dit preventief. Vanuit het welzijnswerk kan aan de opbouw van zulke sociale netwerken een bijdrage worden geleverd. Denk bijvoorbeeld aan het project dat in Amersfoort wordt uitgevoerd rondom het voorkomen van sociaal isolement van ouderen. De aanpak is wijkgericht en gebaseerd op netwerkvorming tussen zowel professionele als informele organisaties in de wijk. Nadrukkelijk worden burens, vrijwilligers, kerken en verenigingen in de wijk betrokken bij het bereiken van en het toeleiden van mensen naar voorzieningen voor mensen in een isolement. Welzijnsorganisaties (wijkwelzijn, ouderenwelzijn en het vrijwilligerssteunpunt) vormen de spil in de aanpak: enerzijds richting informele netwerken, anderzijds richting professionals. Op deze wijze kunnen diverse mensen, methoden en voorzieningen worden ingezet.

Naast de aanpak van sociaal isolement noemen we ook het project 'wijk en psychiatrie', de ontwikkeling van woonservicegebieden, de vorming van een breed Wmo-loket, inlooppunt Centrum Jeugd en Gezin in aantal wijken en de inzet van cliëntondersteuning. Het gaat hierbij om recente projecten en activiteiten die de komende tijd (door)ontwikkeld worden. Zoals gezegd zal de groep kwetsbare bewoners die door de gemeente ondersteund wordt door de bezuinigingen op de Awbz verbreed worden. Dit zal daarom meer aandacht en tijd vergen van de welzijnsorganisaties.

Wat voor kwetsbare bewoners geldt, geldt ook voor kwetsbare jongeren. Het is van belang dat het welzijnswerk werkt aan het versterken van het sociale netwerk rondom deze jongeren en als het nodig is de kwetsbare jongeren toeleidt naar onderwijs, arbeid en jeugdhulpverlening.

Voorbeeld van kwetsbare jongeren

Woensdagmiddag is de sportbuurtwerker in de wijk aan het sporten met een groep jongeren. Hij kent de jongeren zo langzamerhand, ze vormen een vaste groep. Hij maakt zich zorgen over drie jongeren. Ze komen niet al te slim over en komen steeds meer onder invloed van criminele jongens.

De sportbuurtwerker weet er geen raad mee en schakelt de coördinator van het Jongeren Op Straat overleg in. Deze is geschoold in de leer van Johan Cruijff: "Je moet van de bal af bewegen". Hij neemt het niet over van de sportbuurtwerker maar adviseert hem om zelf contact op te nemen met Jong Centraal.

Bewoners stimuleren tot / coachen bij initiatieven, de initiatiefrijke bewoner

We willen graag dat bewoners en jongeren zich nog meer betrokken tonen bij onze samenleving en zich actief inzetten om zelf en met elkaar Amersfoort tot een mooie en prettige stad te maken. Belangrijk daarbij zijn de begrippen wederkerigheid, vraaggerichtheid en wijkgerichtheid, zoals we die in het Wmo-beleidskader hebben geformuleerd. Het is belangrijk dat de inwoners van Amersfoort zich (mede) verantwoordelijk voelen voor elkaar en voor de buurt waarin zij wonen. Zo ontstaan wijken waarin het prettig wonen is. Zeker als aandacht voor de sociale samenhang gepaard gaat met aandacht voor de fysieke kwaliteit van de leefomgeving (wijken die 'schoon, heel en veilig' zijn). Wij willen onze inwoners stimuleren om hieraan mee te werken en zien een nog grotere rol dan nu voor het (ouderen)welzijnswerk en daarmee jongerenwerk om initiatieven van (groepen van) bewoners en jongeren te signaleren, te erkennen en kansen te bieden, te coachen en deze bewoners te verleiden om ook iets te betekenen voor de kwetsbare groepen.

Speciaal in dit verband noemen we het benutten van de 'zilveren kracht': de capaciteiten en ervaringen van senioren, die zij gedurende hun leven hebben opgebouwd en ontwikkeld. Wij stimuleren hen hun talenten in te zetten voor de samenleving, wanneer zij niet meer actief zijn in werk- of gezinsverband. Zij kunnen een belangrijke bindende factor zijn in hun buurt en een rol spelen in het betrekken van jongere generaties.

Voorbeeld van initiatiefrijke bewoner

Een bewoner wil zijn zoontje graag leren fietsen en weet een veilig geasfalteerd terreintje in zijn buurt en gaat hier naar toe. Vervolgens valt zijn oog op een loods van de gemeente waarin verkeersborden staan opgeslagen. Het idee ontstaat; waarom dit terrein niet inrichten als een verkeerstuin? De bewoner gaat in gesprek met diverse (professionele) organisaties en werkt zijn idee verder uit. Met het buurtbudget dat hij aanvraagt wordt het mogelijk dit te realiseren in samenwerking met andere spelers in de wijk.

Veel senioren zijn al actief. Uit onderzoek naar het 'zilveren potentieel' in Amersfoort in 2008 blijkt dat de helft van de ouderen zich maatschappelijk inzet en dat ook graag wil blijven doen, mits het 'nuttig' werk is en zij er iets voor terug krijgen.

Voorbeeld van ouderen voor ouderen

Enige jaren geleden diende een werkgroep van de ANBO (de algemene ouderenbond) een initiatief in om ouderen op gepaste wijze ondersteuning te bieden bij het ontwikkelen van computervaardigheden. Dat heeft ertoe geleid dat bij zes ouderensteunpunten in de stad cursussen worden gegeven, speciaal voor ouderen, om zich te oriënteren en verder te bekwamen in hun vaardigheden op de digitale snelweg. Het zijn met name oudere vrijwilligers die hen daarbij ondersteunen.

Amersfoort is een jonge stad met veel jongeren die actief zijn of dit willen worden. We zien dat het maatschappelijk ondernemerschap bij jongeren groeit en wij willen de jongeren dusdanig toerusten dat zij dit op eigen kracht kunnen uitwerken. Soms is er coaching nodig en soms ontbreekt het simpelweg aan een plek. Het vraagt van de welzijnsorganisaties een andere manier van denken, ondersteunen en coachen. Een Amersfoort Vernieuwt – werkpunt is een voorbeeld van een economische activiteit, welke kan bijdragen aan het maatschappelijk ondernemerschap van de toekomst voor jongeren en bewoners. Het project is er om bewoners van AV wijken toe te leiden naar werk en de wijk economie te versterken. Dit willen we bereiken door ontmoeting mogelijk te maken tussen ondernemers en jongeren en bewoners vanuit het werkpunt. In het Wmo-beleidskader (hoofdstuk 3) hebben we deze opgave al neergezet. We hebben drie lijnen benoemd. Stimuleren, ondersteunen en openstaan voor initiatieven van bewoners en jongeren; ondersteunen van vrijwilligerswerk en activeren van mensen die nu nog aan de zijlijn staan. We hebben de aanjaagfunctie van het opbouwwerk benoemd; de inzet van buurtinitiatieven en het buurtbudget en de uitbreiding van de buurtkamers. Er zijn extra activiteiten rond vrijwilligerswerk en het activeren van mensen aan de zijlijn benoemd.

Voorbeeld economische activiteit op wijkniveau, het AV-werkpunt

Het AV-werkpunt zal naast een fysiek laagdrempelige ontmoetingsplek vooral als inspirerende omgeving fungeren voor nieuw te ontwikkelen bewonersinitiatieven. Het gaat hierbij uiteindelijk om te komen tot economische activiteiten die direct positief effect hebben op de bewoner zelf en de leefomgeving in de wijk. Onderdelen van het AV-werkpunt op dit moment zijn de wijksericeteams, maatschappelijke stages en het project 'Ondernemend Wijs in de Wijk'.

2.2.2 Wie zijn de spelers in het veld?

De nadruk ligt tot nu toe op de welzijnsorganisaties SWA, Versa, De Kamers en het ouderenwelzijnswerk van Beweging 3.0 als we het hebben over de aanbieders van welzijnswerk. Maar zoals gezegd zijn er ook veel andere formele en informele aanbieders van activiteiten en voorzieningen die een bijdrage leveren aan het welzijn van mensen, zoals initiatiefrijke burgers en informele organisaties. Steeds vaker zien we dat vrijwilligersorganisaties zich professionaliseren en zich dan soms nauwelijks meer onderscheiden van een welzijnsorganisatie. Sportverenigingen organiseren activiteiten voor de buurt en stellen ruimte beschikbaar. Scholen kijken verder dan alleen onderwijs en de politie doet meer dan alleen repressie. Ook woningcorporaties profileren zich steeds nadrukkelijker op het gebied van welzijn. Kerken waren altijd al actief op dit terrein en daar komen nu moskeeën bij. Of bijvoorbeeld een bewoner die initiatieven ontwikkelt met en voor medebewoners en hiervoor een plek zoekt. Er zijn dus steeds meer spelers actief op het terrein van welzijn, zonder dat zij een welzijnsinstelling zijn of moeten worden. Een sportclub blijft een sportclub. De sportclub levert met zijn activiteiten een bijdrage aan het welzijn en welbevinden van mensen. De sportclub kan voor zichzelf wel een extra rol zien om zich in te zetten voor een wijk of buurt en kan indien nodig hiervoor extra ondersteuning vragen. Denk hierbij aan ASC - Nieuwland.

Wij willen de samenwerking en de afstemming tussen al deze partijen in de stad versterken. Daarbij zien we verschillende rollen voor elk van deze partijen waarbij het er om gaat:

- van elkaars kennis en ervaringen gebruik te maken;
- elkaars werk te versterken;
- samen activiteiten te ondernemen;
- allianties aan te gaan.

Voorbeelden van informele aanbieders

Neem de scoutingverenigingen. Bij scouting leren kinderen samen te werken, nieuwe ervaringen op te doen en respect te hebben voor elkaar en de natuur. Scouting levert daarmee een geweldige bijdrage aan de toekomst van veel kinderen. Scouting als welzijnsorganisatie.

In Nieuwland is sprake van overlastgevende jongeren. Het zijn er niet veel, maar het houdt mensen wel uit hun slaap. Het jongerenwerk alleen krijgt moeilijk vat op deze groep. Kenmerkend voor deze groep jongeren is dat er enkele goede voetballers tussen zitten. Graag bewerkstelligen we dat deze jongeren hun talenten leren ontdekken bij ASC Nieuwland. De mogelijkheden worden nu verkend. De voetbalclub die de welzijnsfunctie vervult!

2.2.3 De verschillende rollen

Verbinden en de rol van sociaal makelaar

‘Verbinden’ is voortaan een centraal begrip als het gaat om de inzet van welzijnswerk. Het verbinden van bewoners met elkaar, met de wijk en het verbinden van bewoners met professionele en informele aanbieders van functies en voorzieningen. Dit moet als het ware de tweede natuur van elke professional of vrijwilliger zijn die zich bezig houdt met welzijnswerk. We zien dit als het ‘sociaal maken’. Alle spelers – de formele en ook de

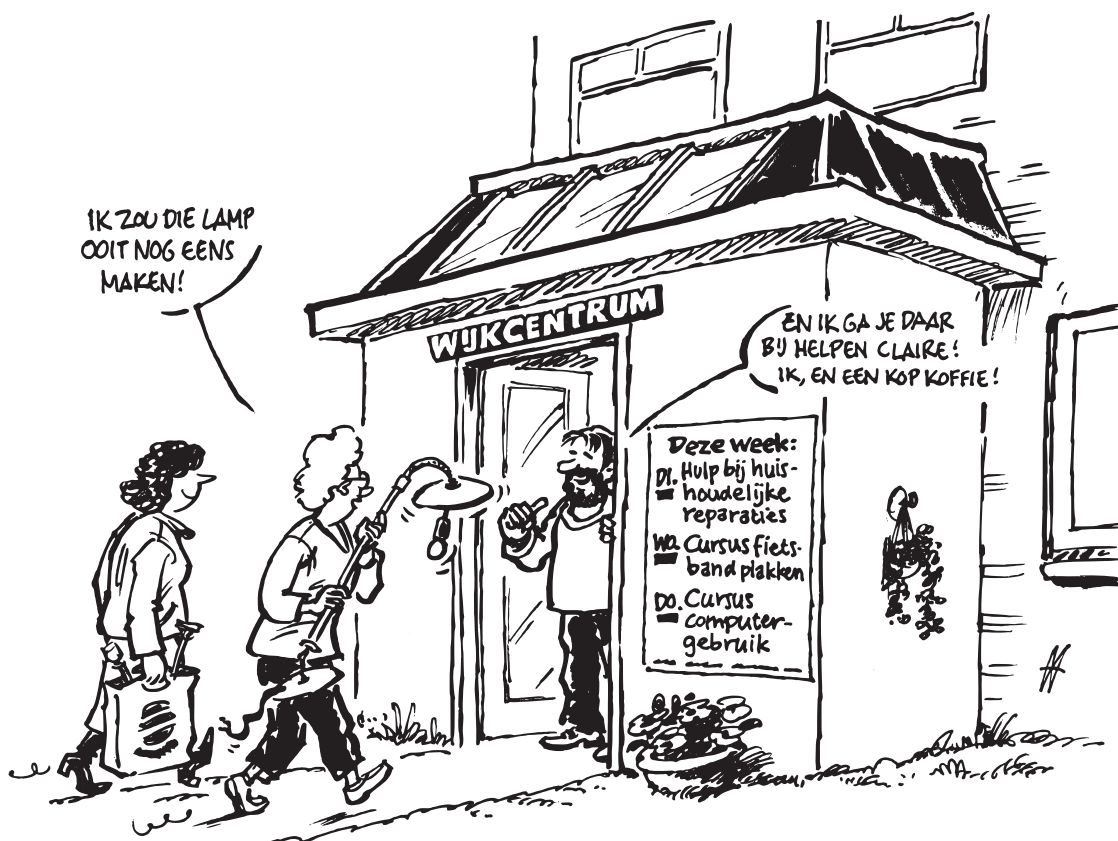

informele aanbieders van welzijnswerk – hebben in onze ogen de rol van sociaal makelaar. Zij geven invulling aan die rol vanuit het perspectief van hun eigen organisatie en professie, maar leggen ook actief verbinding met anderen. Hierbij gaat het om een andere manier van samenwerken waarbij allianties worden aangegaan tussen de diverse aanbieders. Dit is een beweging die nu al in gang gezet is. Denk hierbij aan de dit jaar ingezette Amersfoortse combinatiefunctionarissen.

Deze combinatiefuncties kunnen ingezet worden om een verbinding te leggen tussen school en vrije tijd (in de vorm van sport of cultuur) en daarmee mede vorm geven aan het brede school concept. Doel is om jongeren en kinderen een rijke leeromgeving te bieden waarin naast onderwijs ook aandacht is voor sport en culturele activiteiten. De medewerkers die in een combinatiefunctie werken zorgen op deze wijze voor een betere verbinding tussen school enerzijds en sport en cultuur anderzijds. Het gaat daarbij om zinvolle en leerzame tijdsbesteding in-, rond- en buiten school. De combinatiefunctionaris kan ook ingezet worden bij het voortgezet onderwijs. Als voorbeeld pilot zijn wij bij de school het Stromenland gestart met het in de school brengen van het jongerenwerk in de vorm van de combinatiefunctionaris. Deze functionaris legt de verbinding tussen jongeren op straat, thuis en op school. Via een aanbod in vrije tijd, waarbij ook andere partners binnen de school de activiteit komen uitvoeren, kunnen deze jongeren talenten ontdekken, hun sociale vaardigheden ontwikkelen en wordt voorkomen dat zij vroegtijdig de school verlaten.

Voorbeeld formele aanbieder als sociaal makelaar

De Buurtkamer is er voor 55-plussers uit Vathorst. De Buurtkamer is onderdeel van De Kamers in samenwerking met Beweging 3.0. De Buurtkamer is erop gericht 55-plussers bij elkaar te brengen en te stimuleren zelf ideeën te ontwikkelen en activiteiten te organiseren. Deze worden door de Buurtkamer ondersteund en gefaciliteerd. Er worden samenwerkingsverbanden gezocht met organisaties uit de wijk. Waar mogelijk worden verschillende doelgroepen met elkaar in contact gebracht, zodat kruisbestuivingen ontstaan. De Buurtkamer kan zich verheugen in een groeiende groep actieve deelnemers.

Voorbeeld informele aanbieder als sociaal makelaar

Een groep enthousiaste bewoners wil een hobbycentrum opzetten voor mensen met veel vrije tijd. De bedoeling is dat deelnemers gebruik mogen maken van de werkruimtes, gereedschap en apparatuur. Ervaren vrijwilligers begeleiden de deelnemers in de werkruimte en bij het gebruik van de machines en gereedschappen, helpen in de kantine en bij de administratie. Daarnaast organiseren vrijwilligers workshops en korte cursussen. Mensen worden zo met elkaar in contact gebracht.

Coördineren en regie op het verbinden; het spelverdelingsproces

Waar nu nog iedere aanbieder vanuit de eigen professie een bijdrage levert, willen we ervoor gaan zorgen dat de bewoners meer zelf en met elkaar problemen of initiatieven kunnen oppakken: hun eigen kracht benutten. Dat vraagt om een betere afstemming en inzet van de vele professionals en vrijwilligers die zich op wijkniveau inzetten.

Om op wijkniveau samenwerking tussen (vrijwilligers)organisaties, verenigingen en initiatiefrijke bewoners te bevorderen is coördinatie nodig, een spelverdelingsproces. De gemeente treedt op als coördinator. Ook zullen wij dit spelverdelingsproces faciliteren. Wij brengen samen met deze organisaties het aanbod (gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd aanbod) en de vraag in de wijk (de sociale agenda) in beeld, signaleren overlap of witte vlekken in het aanbod en brengen waar nodig de juiste spelers bij elkaar. In samenspraak met de spelers van het welzijnswerk (formele en informele aanbieders) stellen we de agenda op van sociale vraagstukken in de wijk en de prioriteiten voor de inzet van welzijnswerk. Van de spelers (informele en formele) op wijkniveau verwachten wij een grote inbreng.

Wij zijn ons er hierbij van bewust dat we niet alle partners aan het zogenaamde ‘subsidielijntje’ hebben. Financieel gezien kunnen we deze partijen dus ook niet dwingen om mee te werken. Onze faciliterende rol gaat echter verder dan alleen het subsidie instrument. Ook in voorwaarde scheppende sfeer kunnen we als gemeente een belangrijke rol spelen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om regelgeving. De ervaring leert dat het openstaan voor initiatief (erkenning) en dit makkelijker mogelijk maken, partijen zal prikkelen om mee te werken in bedoelde netwerken. Tevens gaan we er van uit dat de betere samenwerking voor de verschillende organisaties meerwaarde en kansen biedt en partijen vanuit dit perspectief gestimuleerd worden mee te doen.

2.2.4 Wat zijn de plekken met hun functies en activiteiten voor welzijnswerk?

We zien dat de welzijnsorganisaties niet de enige organisaties zijn die ruimte voor ontmoeting in de wijk aanbieden. Ook via sport, cultuur, scholen, zorginstellingen en het brede maatschappelijk middenveld van vrijwilligersorganisaties, kerken en nog veel meer instellingen worden volop mogelijkheden geboden voor ontmoeting en ondersteuning. Ook zijn er allerlei andere plekken in de wijk die gelegenheid bieden tot ontmoeting: speelplekken, parken en pleintjes met zitgelegenheid.

Uit de gehouden Wmo-gesprekken bleek dat bewoners sterke behoefte hebben aan ontmoeting en dat het gebruik van wijkcentra niet optimaal was. Dat is voor ons aanleiding geweest tot de start van de heroverweging van de wijkcentra zoals in de Wmo-nota is aangegeven. Een heroverweging biedt de mogelijkheid om aan te sluiten op de behoefte, op nieuwe ontwikkelingen zoals het realiseren van een ABC-school, op het mogelijk tijdelijk toekennen van een andere functie aan een gebouw of toepassen van een ander concept. Maar ook een functie vervullen in het gebouw van een ander. Zoals al eerder genoemd heeft de uitwerking geleid tot een verbreding van de heroverweging wijkaccommodaties. Ten aanzien van het welzijnswerk, in het bijzonder de Stichting Welzijnswerk Amersfoort (SWA), vinden we ook dat we als gemeente te veel nadruk hebben gelegd op het beheren en exploiteren van de wijkaccommodaties door SWA als plek voor het faciliteren van ontmoeting in

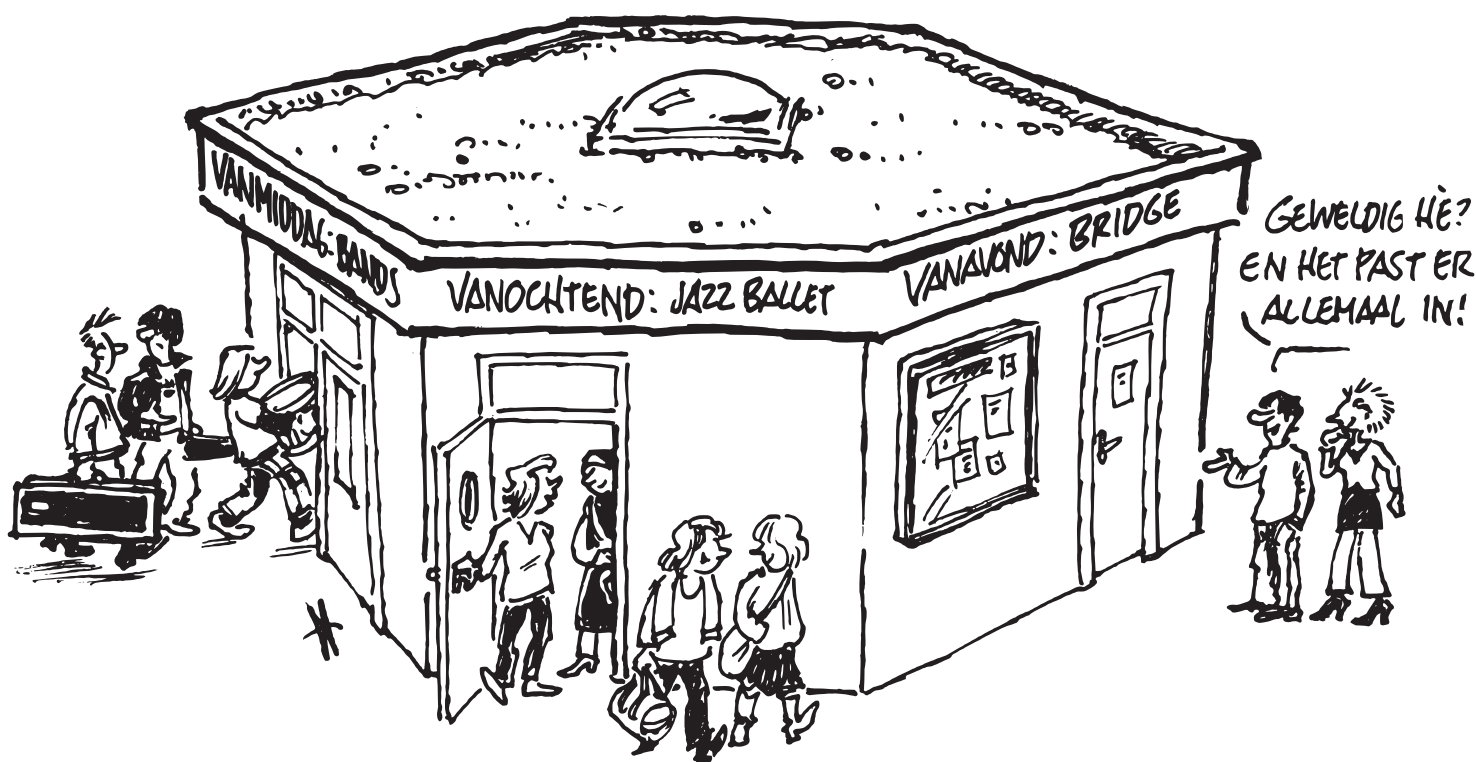

de wijk. Het beheren en exploiteren van een wijkaccommodatie als de plek voor ontmoeting en als de plek voor welzijnswerk vinden we niet langer een primaire taak van de welzijnsorganisatie.

Alle welzijnsorganisaties hebben naar onze mening in de toekomst vooral de taak al die ontmoetingsplaatsen te 'verbinden' aan mensen die niet op eigen kracht in contact komen met anderen. Bijvoorbeeld door inwoners erop te attenderen dat zij gebruik kunnen maken van bepaalde diensten, zoals klussendienst, open eettafels, thuisadministratie, vrijwillige hulpdienst, vervoersdienst en huisbezoeken. Door mensen in contact te brengen met het maatschappelijk werk of met lotgenoten. Door mensen een rol te geven als vrijwilliger in het buurthuis. We willen dat het welzijnswerk meer inzet op ondersteunen van deze mensen en minder op het beheren en exploiteren van de accommodaties. Kort gezegd: 'meer in mensen, minder in stenen'.

Er zijn vele plekken in de wijk die gelegenheid bieden tot ontmoeting, informatie en advies en deelname aan activiteiten. Dit betekent ook dat er veel partijen zijn die beschikken over voorzieningen die ruimte bieden voor ontmoeting, informatie en advies en deelname aan activiteiten. Een aantal plekken en voorzieningen wordt thans niet optimaal benut. Er is grote winst te halen als aanbieders van voorzieningen elkaar beter weten te vinden, samenwerken, functies en/of activiteiten in beeld brengen en weten te bundelen en komen tot gemeenschappelijk gebruik van accommodaties en een beter gebruik van plekken die gelegenheid bieden tot ontmoeting. Mogelijk kunnen we dan in wijken met minder accommodaties toe. En zijn we tegelijkertijd in staat om te voorzien in één of meerdere bruisende plekken in de wijken (de zogenaamde sociale kloppende harten van de wijk).

Zo zetten we minder middelen vast in het beheren en exploiteren van voorzieningen en investeren minder in stenen. De beschikbare middelen willen we investeren in mensen, en inzetten op aanjaag- en ondersteunende functies binnen bijvoorbeeld het opbouwwerk, jongerenwerk. Hier ligt een uitdaging voor alle partijen (formeel en informeel) actief op het gebied van welzijnswerk om met elkaar inzichtelijk te maken welke activiteiten en functies er zijn. Er kunnen functies gebundeld, geschrapt en/of voor andere vraagstukken worden ingezet.

Voorbeeld op weg naar een sociale agenda voor de wijk

De van oudsher bekende welzijnsorganisaties gaan ophalen en in beeld brengen wie de formele en informele aanbieders zijn in de wijk, hun aanbod en de vraag / knelpunten in de wijk en de plekken met de benutte m2. Deze sociale kaart wordt gepresenteerd aan de aanbieders in de wijk waarna dit 'team' onder leiding van de gemeente gezamenlijk de vraag prioriteert, dubbelingen er uithaalt, mogelijkheden tot bundeling nagaat en uiteindelijk de mogelijkheden van de plekken hierbij betreft. Hierna stelt dit team de sociale agenda op voor deze wijk en adviseert hiermee de gemeente.

2.3 Wat willen we bereiken en waar staan we over maximaal 5 jaar?

Zoals gesteld zijn wij niet verantwoordelijk voor het welzijn van mensen. Wél zijn wij verantwoordelijk voor de infrastructuur waarop dit welzijn kan gedijen. Wij nemen aan dat onze inzet op de infrastructuur resulteert in een hoger welbevinden van mensen. Wij meten daarom zowel onze inzet op de infrastructuur als het welbevinden van mensen. Zo monitoren we bijvoorbeeld de aanwezigheid van locaties, mate van samenwerking en ontstaan van nieuwe initiatieven. Aspecten van welzijn nemen wij bijvoorbeeld mee in onderzoeken als de stadspeiling en de GGD-monitor. In deze onderzoeken komen aspecten aan de orde met betrekking tot ervaringen over sociale samenhang en sociaal isolement. Aan de hand van de hieronder omschreven uitwerkingsagenda werken we de bijbehorende indicatoren in een later stadium verder uit.

Hieronder is als streefbeeld puntsgewijs aangegeven wat we over maximaal vijf jaar minimaal bereikt willen hebben. Het zal duidelijk zijn dat lang niet alles vijf jaar hoeft te duren. We gaan er voorsnog van uit dat we niet in alle wijken tegelijkertijd starten (gefaseerde invoering). In die wijken waar we starten zullen de punten 1 en 2 op korte termijn gerealiseerd kunnen zijn. Ook aan uitwerken van de verschillende rollen binnen het jongerenwerk (punt 3) zal op korte termijn vorm gegeven kunnen worden. De realisatie van de overige punten heeft een wat langere adem nodig.

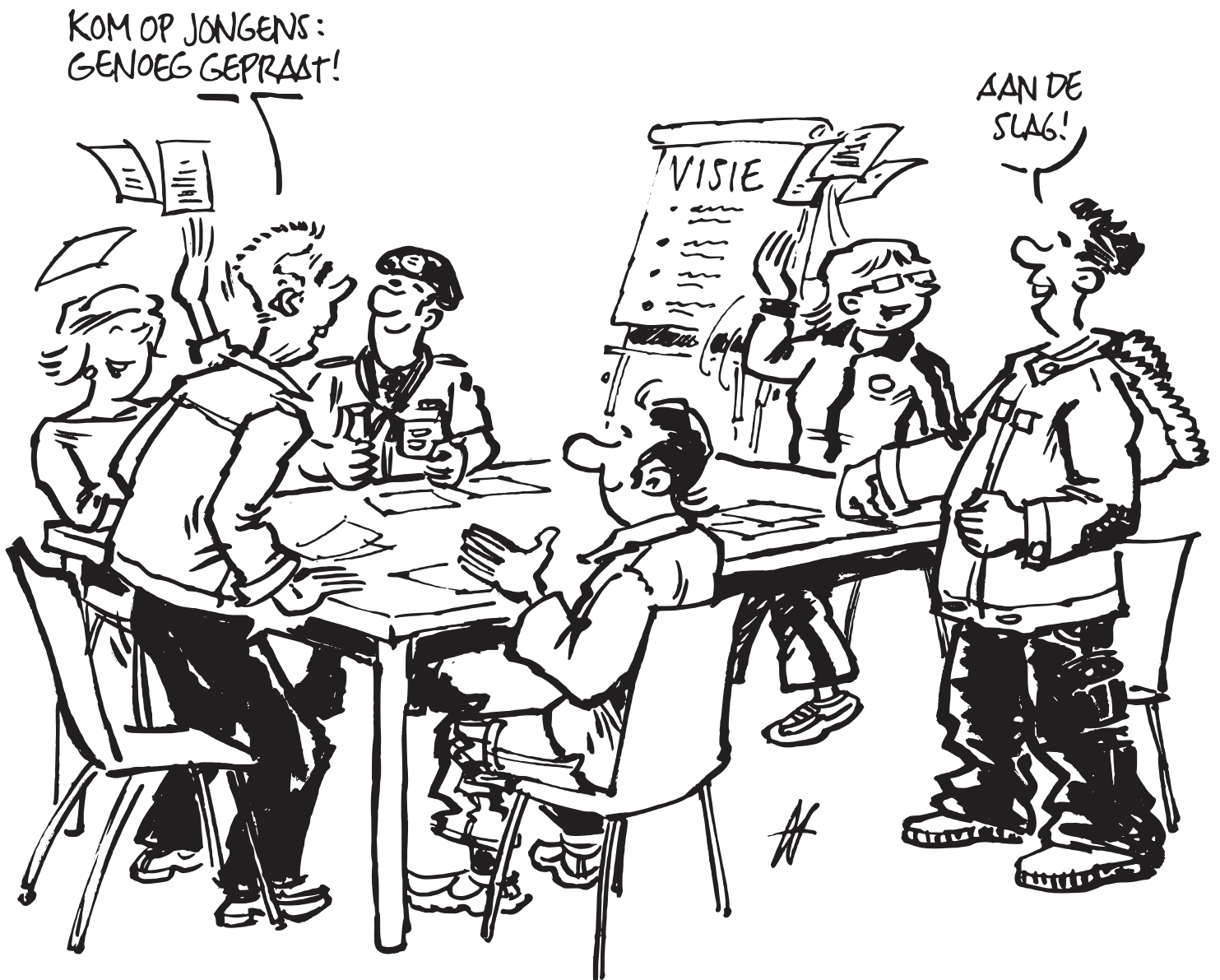
Korte termijn, over 1 tot 2 jaar:

- 1 Binnen 2 jaar is er in iedere wijk een team gevormd bestaande uit professionals onder regie van de gemeente die in beeld brengen / hebben wat het aanbod is (activiteiten, functies en gebouwen en het gebruik hiervan) voor zowel de formele als de informele aanbieder en de vraag. *Korte termijn resultaat (2 jaar).*
- 2 Over 1 jaar is er een sociale kaart en binnen 2 jaar is er een sociale agenda per wijk beschikbaar op basis waarvan de gemeente na weging op wijk en stedelijk niveau de benodigde inzet van het welzijnswerk per wijk kan toewijzen. De sociale kaart is een korte termijn resultaat (resultaat binnen 1 jaar in die wijken waar gestart wordt) en de sociale agenda volgt hierna (*verwacht resultaat na 1 tot 2 jaar met doorloop tot 5 jaar*).
- 3 Over 1 jaar zijn de verschillende rollen van het jongerenwerk helder en zijn allianties aangegaan met andere spelers. *Resultaat rollen korte termijn (resultaat binnen 1 jaar) en het aangaan van allianties gefaseerd.*

Langere termijn, over 2 tot 5 jaar:

- 4 Het streven is dat na 2 jaar 85% van de ruimten in de op dat moment bestaande gemeentelijke gebouwen (wijkcentra) gebruikt wordt door gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde organisaties en instellingen. De overige 15% van de ruimten is nodig om ad hoc vragen op te vangen. Deze organisaties hebben voorrang op eventuele commerciële partijen. De wijkcentra functioneren volgens een van tevoren vastgesteld concept (maatwerk). *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat na 1 tot 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*
- 5 Er is een systeem ontwikkeld voor een anders, beter en/of slimmer gebruik van de gebouwen en functies in een wijk. *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat over 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*
- 6 Na verkenning van verschillende toe te passen meetinstrumenten, wordt een meetinstrument gekozen en toegepast. *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat over 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*

- 7 Beschikt iedere wijk over een centrale ontmoetingsplek(ken), kloppend(e) hart(en). Dit kan zijn vanuit een gesubsidieerde voorziening, maar ook vanuit een niet-gesubsidieerde voorziening. Afhankelijk van de wijk kan dit een kleine huiskamer zijn of vanuit een multifunctionele accommodatie.
- 8 Worden de jongerencentra volgens een van tevoren vastgestelde visie ingezet voor de wijk en stad voor kwetsbare en/of initiatiefrijke burgers. *Resultaat voor de langere termijn (verwacht resultaat over 2 jaar met doorloop tot 5 jaar).*

3 Uitwerkingsagenda en uitwerkingsproces: *Hoe gaan we onze visie op Welzijn in Amersfoort vormgeven in de praktijk?*

In dit hoofdstuk doen wij een voorzet voor een uitwerkingsagenda en uitwerkingsagenda voor onze visie 'Welzijn in Amersfoort'.

3.1 Uitgangspunten

Er zijn een paar algemene uitgangspunten voor de uitvoering die we hieronder vast willen noemen.

Wijkgericht

We zien werken op wijkniveau als een grondslag voor ons welzijnsbeleid. We blijven streven naar bruisende wijken: wijken, waarin mensen elkaar weten te vinden en waar op basis van de vraag, een aanbod aanwezig is aan sociaal-culturele en recreatieve activiteiten en faciliteiten. Dit aanbod kan worden geboden door een niet-gesubsidieerde instelling (informele aanbieder) of een gesubsidieerde instelling (formele aanbieder). Kortom, wijken waarin mensen graag wonen. Als we willen dat mensen meer zelf en met elkaar problemen oppakken, moet dat ook laagdrempelig, dichtbij en op een voor mensen overzichtelijke schaal plaatsvinden.

Vraaggericht

We willen dat het aanbod van welzijnswerk beter aansluit bij de vraag van kwetsbare en initiatiefrijke bewoners in de wijk. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar dat vraagt om een versterking van onze vraaggerichte werkwijze. Dit is daarmee één van de vraagstukken op onze uitwerkingsagenda.

Sturing

Algemeen geldt dat als wij tot een meer samenhangend en op de vraag toegesneden aanbod van welzijnswerk willen komen, we ook tot een meer integrale wijze van aansturing van uitvoerende instellingen moeten komen. Wijkgericht en vraaggericht werken aan welzijn brengt een aantal sturingsvraagstukken met zich mee:

- Hoe organiseren we een goed samenspel tussen de veelheid aan spelers?
- Hoe zorgen we ervoor dat nieuwe en andere aanbieders van welzijnswerk een plek krijgen: hoe brengen we deze groepen/spelers in stelling?
- Hoe bepalen we de inzet van de spelers?
- Wat is de regie-rol van de gemeente hierbij?

In de uitwerking van onze visie zijn dit sturingsvraagstukken waar we ons over zullen moeten buigen.

3.2 Uitwerkingsagenda

Hierboven hebben wij onze visie 'Welzijn in Amersfoort' geformuleerd. De komende tijd richten we onze energie op een uitwerking van deze visie op de inzet van het welzijnswerk. Daarbij komen we met antwoorden op onder meer de hieronder genoemde vraagstukken. Deze lijst is in onze ogen nog niet uitputtend en kan in discussie met het veld en de raad nog worden aangescherpt of aangevuld.

Vraaggericht werken aan Welzijn in Amersfoort

- Hoe krijg je de vraag op wijkniveau in beeld? Hoe voer je wijkanalyses uit? Hoe betrek je partners en bewoners in de wijken bij de keuze voor je welzijnsinzet?
- Hoe krijgen we kwetsbare bewoners in een wijk in beeld? Hoe kunnen we hun sociale netwerken versterken en hen toeleiden naar collectieve en individuele voorzieningen?
- Hoe krijgen we de vraag van de initiatiefrijke burger en informele aanbieder beter in beeld?
- Hoe geef je vorm aan het proces met partners in de wijk?

Inzet van middelen; functies, activiteiten en plekken

- Met de wijkanalyse (wijkatlas en analyse van andere spelers) als basis.
- Hoe komen we tot een coherent en efficiënt accommodatiebeleid, waarbij meer gebruik wordt gemaakt van bestaande 'plekken in de wijk' om het ontmoeten en meedoen van onze inwoners te bevorderen en faciliteren?
- Inzet financiële middelen: De uitwerking van de visie op de inzet van het welzijnswerk zal plaatsvinden uitgaande van het beschikbare budget opgenomen in de meerjarenbegroting.

Betekenis voor welzijnsorganisaties

- Hoe geven we de rol van coördinator/facilitator, regisseur en sociaal makelaar vorm en inhoud?
- Wat betekent deze benadering voor de competenties, rollen, taken en functies van (medewerkers van) organisaties?
- Hoe kan het welzijnswerk een sterkere rol vervullen voor kwetsbare groepen en initiatiefrijke burgers waaronder ook het benutten van de zilveren kracht (senioren)?
- Hoe kan het welzijnswerk een bijdrage leveren aan de versterking van de keten welzijn-zorg?
- Wat betekent deze nieuwe manier van werken aan welzijn voor de bedrijfsvoering van de uitvoerende organisatie bijvoorbeeld als het gaat om het vraagstuk van flexibiliteit in het aanbod en continuïteit van de organisatie?

Sturingsvraagstukken:

- Hoe bepaal je de inzet in de wijk van de verschillende organisaties? Hoe kunnen we de reeds in gang gezette ontwikkeling van woonservicegebieden hierbij benutten?
- Hoe geeft de gemeente vorm aan haar regierol?

Jongerenwerk

- Hoe gaat het jongerenwerk verder vorm krijgen, op basis van de uitgangspunten in onze visie 'Welzijn in Amersfoort'?
- Hoe gaan de jongerencentra anders en beter benut worden door initiatiefrijke jongeren en kwetsbare jongeren en met welke visie?

3.3 Uitwerkingsproces

Na vaststelling van de visie door de Raad, voorzien in februari 2010, wordt de uitwerkingsagenda ter hand genomen. Hierbij hanteren we de volgende stappen:

Stap 1 Start uitwerkingsagenda en benoemen trekkers (maart – april 2010)

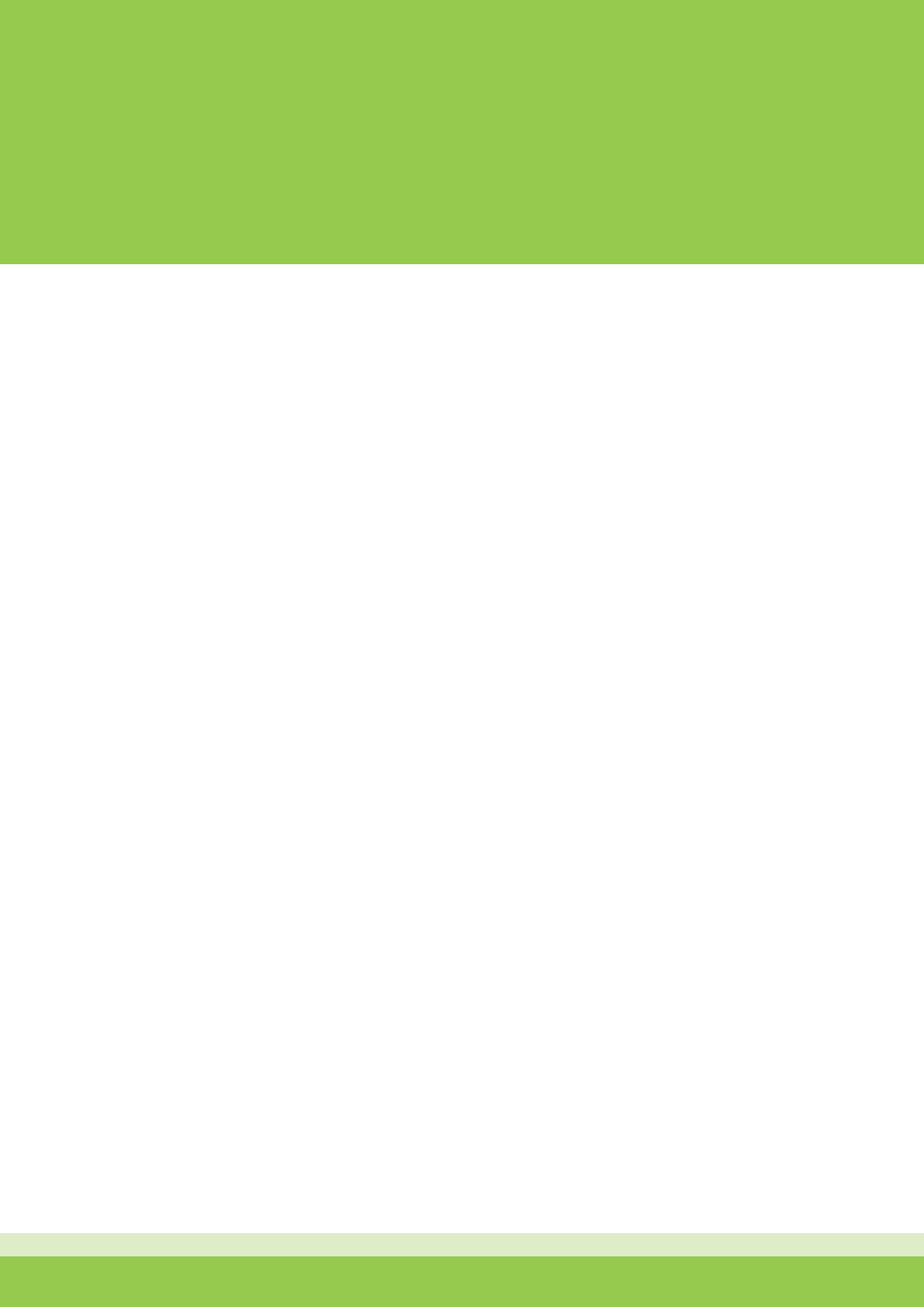
- In overleg met het veld stellen we de taakgroepen en de trekkers vast en bepalen we wat wanneer uitgewerkt moet zijn. Het besluit van de Raad om een deel van de invulling van de bezuinigingstaakstelling op welzijn op te schorten en te koppelen aan de uitwerkingsagenda is leidend in de prioritering van de vraagstukken.
- Vaststellen van de uitwerkingsagenda door het college.

Stap 2 De uitwerking van de agenda (april – oktober 2010)

- De Raad wordt in september een voorstel gedaan over de invulling van de bezuinigingstaakstelling voor welzijn.
- In oktober 2010 leggen we de Raad de totale resultaten voor van de taakgroepen tot dan toe van de uitwerkingsagenda. Het zal duidelijk zijn dat sommige vraagstukken gecompliceerd zijn en veel tijd vergen.

Stap 3 Implementatie (nader te bepalen)

- Aan de hand van de (tussentijdse) resultaten wordt bepaald op welke wijze tot implementatie van de visie op welzijn kan worden overgegaan. Het is op voorhand niet te bepalen of het bijvoorbeeld wenselijk is stadsbreed bepaalde onderdelen in te voeren terwijl mogelijk een aantal gecompliceerde vraagstukken nog niet is opgelost. Of dat het wenselijk is om juist in een aantal wijken te starten, al werkend een aantal vraagstukken op te lossen en gefaseerd in de andere wijken de nieuwe visie in te voeren. Er zijn meerdere varianten denkbaar.
- De (tussentijdse) resultaten van de taakgroepen zullen leidend zijn voor het voorstel omtrent de implementatie.

Gemeente Amersfoort
*Sector Welzijn, Sociale Zekerheid
en Onderwijs*
Afdeling Welzijn en Onderwijs
Uitgave: februari 2010

Postadres
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

T 033 469 47 61
E h.michels@amersfoort.nl
I www.amersfoort.nl